

3. Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування випадків та причин порушення прав дитини під час здійснення децентралізації повноважень з питань охорони дитинства, реформування системи закладів інституційного догляду та виховання, реалізації права дитини на сімейне виховання та усиновлення, розвитку (модернізації) соціальних послуг. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2266-20> (дата звернення: 29.11.2022).
4. РФ порушує право дітей на життя: від початку повномасштабної війни в Україні постраждала 1001 дитина: загинуло 349 дітей та 652 отримали поранення. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини - Головна. URL: [https://www.ombudsman.gov.ua/news\\_details/rf-porushuye-pravo-ditej-na-zhittya-vid-pochatku-povnomasshtabnoyi-vijni-v-ukrayini-postrazhdala-1001-ditina-zaginulo-349-ditej-ta-652-otrimali-poranennya](https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/rf-porushuye-pravo-ditej-na-zhittya-vid-pochatku-povnomasshtabnoyi-vijni-v-ukrayini-postrazhdala-1001-ditina-zaginulo-349-ditej-ta-652-otrimali-poranennya) (дата звернення: 29.11.2022).
5. Рік роботи ТСК із розслідування випадків порушення прав дитини: досягнення (інфографіка) | Політична партія «Слуга Народу». Політична партія «Слуга Народу». URL: <https://sluga-narodu.com/rik-roboty-tsk-iz-rozsliduvannia-vypadkiv-porushennia-prav-dytyny-dosiahnennia-infohrafika/> (дата звернення: 29.11.2022).

**ЧЕЧЕЛЬ Софія**, здобувач ступеня вищої освіти магістр Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

**Науковий керівник:**

**КУЛИК Тетяна**, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

## **АНАЛІЗ СТАТТІ 13 ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛЕНИМИ**

Уже як понад 8 місяців після повномасштабного вторгнення Росії Україна продовжує давати відсіч державі-агресору на всіх напрямках фронту. Не менш важлива боротьба ведеться і на інформаційному фронті, оскільки російська пропаганда часто наносить шкоду більш руйнівну ніж ракети з неба. В часи стрімкого розвитку глобалізації та діджиталізації, порівняно з двадцятим століттям, значного впливу зазнали не тільки різні соціальні сфери, а це вплинуло і на методи і засоби ведення війни.

Інформація виступає потужним важелем на соціум в залежності як її подати та проти кого її застосувати. Тому важливим для України залишається прозорість та правдивість в інформуванні міжнародних партнерів про перебіг військових

операцій, застосувань наданої зброї та цілі їх уражень. Але окрему увагу варто приділити саме дотриманню міжнародного гуманітарного права двома сторонами конфлікту. Оскільки Росія виступає державою-агресором, незаперечні докази вчинення нею військових злочинів вже додаються до матеріалів справи задля подальшого притягнення до відповідальності перед судами та трибуналом, не варто забувати про те що ослаблення авторитетності та впливовості нашої держави на міжнародній арені також в інтересах ворога.

Так, міжнародними правовими організаціями та ЗМІ було підняте питання про ймовірне порушення українською стороною Женевської конвенції про поводження з військовополоненими прав, а саме йдеться про статтю 13 в якій забороняється перетворювати військовополоненого на предмет публічної цікавості - «...військовополонені завжди повинні бути захищеними, зокрема від актів насилля чи залякування, а також від образ та цікавості публіки» [1].

Наприклад Міжнародне Товариство Червоного Хреста наголошує на актуальності власного тлумаченні статті 13 у російсько-українській війні:

а) не можна публікувати фото та відео з військовополоненими, якщо на них можна ідентифікувати особу полоненого або якщо полонені у принизливому становищі;

б) публікація матеріалів, на яких полонені зображені у принизливому становищі допустима, якщо є вагома причина, а особу не можна ідентифікувати;

в) фото та відео можуть бути необхідні для доказування воєнних злочинів, але це не скасовує попередніх двох пунктів [2].

Дану дискусію викликали певні фото- та відеоматеріали за участю російських військовополонених: прес-конференції військовополонених, записи допитів та матеріали для судового розслідування, які заповнили міжнародний медіапростір з початку повномасштабного вторгнення. Варто зазначити, що в статті 13 публічна цікавість розглядається в контексті запобігання саме насилля, залякування та образ військовополонених, тож дані фото- та відеоматеріали не підпадають під статтю 13, а маю на меті зовсім інші цілі.

Як вже зазначалось вище, є три групи фото- та відеоматеріалів: прес-конференції військовополонених, записи допитів та матеріали для судового розслідування. Публікація даних матеріалів відіграє дуже важливу роль для боротьби України, оскільки мають на меті демонстрацію правди про реалії цієї війни всьому світу, що є потужним механізмом боротьби із російською пропагандою. Також, дані інформують суспільство про військові злочини, насамперед проти цивільних, які вчинені окупаційними військами, особливості військових операцій, їх цілі та командирів, які керували та віддавали злочинні накази [3].

Також, варто зазначити, що обов'язок виконання Женевських конвенцій лежить саме на державній владі.

Стаття 17 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими захищає право військовополонених не відповідати на жодні інші запитання окрім ім'я, прізвища, військового звання, дату народження та армійський полковий чи

серійний номер [1]. Але на противагу варто зазначити, що всі інтерв'ю беруться виключно за особистою згодою полоненого на інтерв'ю та подальше публікування. Також публікуються відео-огляди на умови проживання та утримання в таборі для військовополонених, що ще раз доводить прозорість та гласність української сторони в безумовному дотриманні Женевських конвенцій.

Женевські конвенції були написані після Другої світової війни і містили актуальні норми, які відповідали реаліям того часу. Останні зміни вносились до тексту конвенції в 2005 році. Тому варто зазначити, що в сучасних умовах 2022 року певні норми є загальними та повинні бути доповнені та уточнені.

Всі ці фото- та відеоматеріали є беззаперечними доказами вчинення державою-терористом військових злочинів на території України, які порушують всі Женевські конвенції, і які не можна ні виправдати, ні спростувати, а тим більше звинуватити Україну в порушенні правил поводження з полоненими. Тому головним знаряддям боротьби для українців залишається правда.

#### **Список використаних джерел:**

1. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12.08.1949 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_153](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153) (дата звернення 30.11.2022).
2. Commentary of 2020 Article 13: Humane treatment of prisoners. INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. 2020. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/Comment.xsp?action=openDocument&documentId=3DEA78B5A19414AFC1258585004344BD> (дата звернення 30.11.2022).
3. Aaron Blake. Why you should think twice before sharing that viral video of an apparent Russian POW. By Aaron Blake. The Washington Post URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2022/03/07/russian-pow-videos/> (дата звернення 30.11.2022).